

LOVENSKI UČITELJ

VERI
VZGOJI
POUKU

Letnik VIII.

V Ljubljani 15. novembra 1907.

Št. 11.

Trezna sodba o važnem vprašanju.

Pred nekaj meseci se je vršil v Mannheimu shod, ki naj bi se posvečeval o sredstvih proti spolnim boleznim. Govoril je na tem shodu tudi vseučiliški docent dr. Foerster, ki je sedaj svoj nekoliko razširjen govor objavil v posebni knjigi z naslovom: *Sexualethik und Sexualpädagogik. Eine Auseinandersetzung mit den Modernen. Kempten und München 1907.* (1 M.)

Priznani modroslovec in pedagog je v tej knjigi jasno označil načela, katerih se mora držati, kdor hoče sebe, oziroma druge obvarovati blodeni glede spolnega življenja. O imenovanem predmetu se je zadnji čas mnogo pisalo. Nekaterim pisateljem odreja Foerster pravico, da bi sodili o etičkih in pedagoških načelih, ki naj veljajo za spolno življenje. Veliko jih je, ki pišejo o spolnem vprašanju, pa ne poznajo raznih življenjskih sil, ki vodijo človeka. Oni imajo lahko dobro voljo, toda s svojimi spisi škodujejo včasih več, kot zapeljivci. Drugi pa poznajo življenje, toda niso se še povzpeli do tega, da bi znali gospodovati svojim nagonom. Ti ljudje so početniki seksualnega slovstva, pri katerem takoj spoznamo: Tukaj ne sodi razum, ki se je oprostil nižjih nagonov, ampak govore zavedno ali nezavedno čutne potrebe.

Kdor pa hoče glede spolnega življenja imeti zanesljivo dobra načela, mora prvič do dobra poznati življenje in drugič tako gospodovati čutnosti,

da je razum v svojih sodbah prost. Oba pogoja nahajamo v popolni meri le pri Kristusu, nepopolno pa tudi pri velikih svetnikih katoliške cerkve. Če hoče torej kdo v težkem spolnem vprašanju varno hoditi in zanesljivo svetovati, se mora v vsi ponižnosti učiti pri Kristusu in pri svetnikih, predno sme zahtevati, da se drugi uče pri njem. Foerster sam — to vidimo iz njegovih spisov — se trudi, da bi se bolj in bolj uglobil v nauk Kristusov in v pravne resnice, ki jih uči Kristusova cerkev, zato pa tudi v najtežjih vprašanih življenja hodi varno in svetuje zanesljivo.

»Kdor hoče premotrivati spolno vprašanje s pedagoškega stališča,« pravi Foerster (str. 22), »se ne more ogniti vprašanju, kateri etiški ideal glede spolnega življenja naj ima vzgojitelj pred seboj. — Etiško temeljno naziranje, katerega se jaz držim, je takozvana s t a r a etika.« Glavno načelo te etike glede spolnega življenja je: Vsaka izvenzakonska spolna zveza je prepovedana. Ta prepoved sloni na dejstvu, da je človek več kot s a m o s p o l n o bitje, in varuje človeka, da ga hipni miki ne premotijo. S to prepovedjo je treba zopet prodreti v življenje in ne pustiti, da bi se izgovarjali s človeško slabostjo, pa bi pri tem kvarili edino pravi nauk: »Moreš, ker moraš!« ta rek velja zlasti tukaj. Treba nam je heroičnega nastopa pravih m o ž, ki s svojim osebnim življenjem izpričujejo premoč duha (veliki pomen celibata!) in ki hočejo z vzgledom in besedo streti gospodstvo spolnih nagonov, — in česar nam je ravno tako treba, to so prave ž e n e, ki hočejo mož in ne možičkov in ki zahtevajo od moža, da se izkaže z močno voljo.

Moderna seksualna etika, pravijo, varuje nezakonsko mater, daje tako materinstvu sploh varstvo in ima torej znak milosrčnosti; zahteva po edino monogamičnem zakonu pa nosi na sebi znak krutosti. Toda, odgovarja Foerster, kako morejo ti ljudje prezreti, da daje materinstvu resnično varstvo le tista naprava, ki z vso močjo avtoriteto sili in vzgaja moža, da varuje materinstvo. Taka naprava je pa edino le monogamični zakon. Vsaka popustljivost glede tega reda je zločin proti varstvu mater. Usmiljenje zasluži človek, z m o t a pa obsodbo.

Stalna zakonska zveza daje s t a l n o s t vsemu življenju, s tem pa tudi tako temelj zdravju, plodonosnemu delu, močni volji. Nekateri hočejo poligamične izjeme zato, da se izboljša rod, ne vidijo pa, da najhujša in najnevarnejša degeneracija preti človeškemu rodu od etičnih blodenj. Da se kedaj celo ženske vnemajo za prosto ljubezen, si more Foerster razlagati le iz tega, da nekdanji splošni nazori o svetosti zakonske zveze še vedno mogočno vplivajo na vse naše življenje, in tako si te ženske niti misliti ne morejo, kakšne razmere bi zavladale, če bi bilo spolno življenje res izročeno poljubnosti posamnikov.

Krščanstvu radi očitajo, da v svojih naukih prezira naravo. Toda krščanstvo narave ne zaničuje, ampak le trdi, da narava sama v sebi nima zakona pravih mej, da se mora dati voditi duhu in da narava tam, kjer se odtegne nadvladi duha, vodi do nenarave in do nevarnih blodenj.

Odločen in stalen je v svojem življenju le človek, ki natanko ve, kaj mora v njem voditi, kaj pa se voditi dati.

Po navedenih etičnih načelih je umeril Foerster svojo seksualno pedagogiko, kjer govori o treh vzgojnih sredstvih: o pouku, o vzgoji volje in o veri.

Odločno je pisatelj proti direktnemu in natančnemu pouku o spolnih rečeh; zlasti je proti takemu pouku v šoli pred celim razredom. Kdor tak pouk priporoča ali zagovarja, ta ne ve, koliko velja proti spolnim zmotam čut sramežljivosti. Varstvo, ki ga potrebujemo, ni varstvo pred tujimi, ampak varstvo pred lastnimi mislimi. In za to varstvo je čut sramežljivosti največjega pomena. Zlasti, seznanjati mladino z raznimi izrodki spolnega življenja, bi se reklo v poučne namene pošiljati v družine kužne bacile. Nekoliko pouka o spolnih rečeh je treba, toda sam pouk še ni vse. Tista pedagogika je najboljša, ki govori direktno o spolnih rečeh le najpotrebnejše, pa zna vzbuditi vse tiste notranje sile, ki mlademu človeku pomagajo, da sam najde pravo razmerje do vzbujajočih se nagonov. Zato je tudi pri seksualni pedagogiki kot pedagogiki sploh, glavna stvar vzgoja volje.

Človek se mora naučiti, premagovati samega sebe. Stroga vaja je v tem oziru edino sredstvo. Nižji nagoni se morajo privaditi temu, da ubogajo. Držati se določenega reda, vstajati o pravem času, molčati, prostovoljno si pritrgovati pri jedi, zmagovati neprijetne stvari, vstrajno telovaditi, govoriti brezpogojno resnico, izvrševati tudi dela, ki človeka nič ne mikajo, vse to so sredstva, s katerimi krepimo voljo. Tudi v šoli mora vsa disciplina meriti na to, da krepi voljo. S palico in surovimi besedami se žali čut časti, ki je močna obramba proti skrivnim grehom.

Zelo vnet je Foerster za telesno delo, kateremu naj bi se privadili tudi dečki. Pri telesnem delu mora duh telo nadzorovati do zadnjih malenkosti, kar je za življenje največje važnosti. Telesno delo nadomešča nekoliko telovadba, s katero se pa ne sme pretiravati, ker bi se sicer telo navadilo v vseh ozirih preveč zahtevati. Največje važnosti je za vzgojo snaga; pa tudi tukaj se je treba varovati, da ta snaga ne preide v samopašno kulturo telesa.

Malo pa opravi pri spolnem življenju vzgoja volje, če volja ne zna brzdati domišljije. Kdor hoče glede spolnega življenja res biti mož, se mora tudi možato varovati vseh modernih proizvodov in izložb, ki kakorkoli izvirajo iz duha poželjivosti ali nanj celo merijo.

»Ne morem pa,« piše Foerster proti koncu, »da ne bi izpovedal kot svoje najgloblje pedagoško prepričanje: »Največja seksualno-pedagoška moč je brez dvoma vera.« Ves naš boj bi ne imel pravega pomena, vsa vzgoja volje bi se izprevrгла v sam šport, če bi ne bili prepričani, da je ta čutni svet, to zemeljsko življenje, le priprava na višjo duhovno življenje. Brez vere v višji svet nima duh za dalj časa zaupanja do samega sebe. Le nebeška ljubezen je kos zemeljski

ljubezni. Le vera prodira tako globoko v dušo in ohranjuje domišljijo tako čisto, da čutna izkušnja ne dobi prave moči. P o p r i č u j o č n o s t i božji posvečena duša se navadi podobno nezavedno braniti se izkušnjav, kot se branijo trepalnice cestnega prahu. Prava zdržnost, resnična zmaga nad velikimi izkušnjavami je — izvzemši redke slučaje — brez verske vzgoje nemogoča.

Res, da je bilo tudi v vernem srednjem veku mnogo nenravnosti. Toda očitati cerkvi neumna leta evropskih narodov, je krivično. Čuditi se moramo, koliko svetosti in čistosti in koliko spoštovanja do te čistosti je znala cerkev vzbuditi že v tistih bojevitih časih. Kritikom cerkvenega delovanja pa bi radi dali človeštvo za kakih 2000 let v vzgojo; znabiti bi spoznali, kako krhek material je to in bi ne odrekli več krščanstvu zaslug na vzgojnem polju. Pristavili bi le še, česar Foerster ne omenja, da so zlasti glede na spolnega življenja najvspešnejša vzgojna sredstva katoliške cerkve sv. zakramenti.

Lepo završuje Foerster svojo razpravo. Kralj Lear je poslušal lažnjive hčere, edino dobro hčer Kordelijo pa je zavrzel. Kordelija, katero mladini obrekujejo, je glas svete vere, ki je polna sočutja do mladiue in želi le njen pravi blagor. Mladina jo tako rada zavrže, pa prepozno spozna, koga je zavrгла. Naj bi mlajši rod spoznal, da za vsemi lepimi obljubami največjih svetovnih naziranj ni prave ljubezni in ne pravega duha. Resnica je tam, kjer govori skromnost in kjer se govori o premagovanju samega sebe

Dr. Demšar.

Krščanska vzgoja.

Na občnem zboru „Slomškove zveze“ predaval nadučitelj Julij Slapšák.

(Konec.)

Koliko večje veljave pa je duša v primeru s telesom, toliko večje važnosti je tudi dušna vzgoja od telesne.

Duševna kakor telesna vzgoja pa se mora vršiti po naravnih postavah, tako govore naturalisti, a to je tudi naša zahteva. Treba je sedaj vprašati antropologijo o nalogi vzgoje. Za vzgojo je znanje o človeški naravi brez-pogojno potrebno.

Somatologija nas pouči o različnih organih fizičnega življenja, o delovanju in pomenu vsacega posameznega organa kakor tudi o razmerju drugega proti drugemu in proti vsemu organizmu. Pouči nas dalje, da so ti organi v prvih mladostnih letih še slabi in nerazviti, toda kal za daljni razvoj imajo vendar v sebi: Somatologija nas uči, da je zdravje in moč telesa ter njega sposobnost za službo duha odvisna od harmonijskega razvoja in naravnega delovanja vsega organizma. — Psihologija pa nam odpre pogled na različne dušne moči in sposobnosti, ki sprva še spe v otroku, toda vsled raznih vplivov zunanjih in notranjih postajajo vedno bolj delavne in se usposobijo k vsestranskemu in vedno bolj popolnemu razvitku. Psihologija

nas pouči o namenu in pomenu teh moči, o njih razmerju med seboj in napram telesu.

Antropologija določi torej vzgoji to nalogo:

Pospešuj v gojencu vsestranski in harmoniški razvitek in izobrazbo njegovih telesnih in duševnih moči, da bo mogel z njimi v poznejšem življenju razpolagati prosto in samostojno, primerno njihovi naravi in smotru ter tako svoj namen doseči. Pospešuj pa ta razvitek in izobrazbo po naravnih postavah, ki ti jih nudi nauk o človeškem telesu in človeški duši, to je, vzgovej naravno.

V tem zmislu smo tudi mi naturalisti; zakaj telesna in duševna vzgoja se mora vršiti primerno duševni in telesni naravi gojenčevi, to je naravno. — Hvaležni smo naturalistom, v kolikor so nam odkrili tajnosti naravne vzgoje; ali mi se s tem še ne zadovoljimo, mi gremo še dalje; sama gola naravna vzgoja vendar še ni namen človekov!

II. Racijonalizem (intelektualizem). Temu je izobrazba duha vse, nič pa izobrazba srca in volje. Vzgojni smoter tega zistema te torej, obrazovati človeka za razumnost. Vzgojno sredstvo: pouk v tacih vedah, katere izvajamo iz človeškega razuma in v naravnih pravilih. Racijonalisti spoznavajo samo neko naravno vero, to je vero pameti ali razuma. Verovati in storiti je treba le to in zato, kar in ker človeški razum tako vелеva. Zastopniki tega vzgojnega zistema so zlasti Kant, Hegel in Herbart.

Racijonalizem je krščanska pedagogika obsodila in prav je, da je storila tako: Sama izobrazba duha je udarec naravnost v obraz psihologiji, ki zahteva, da se vse duševne zmožnosti gojenčeve izobrazujejo. Vzgoja nacionalistov je nepopolna, enostranska, torej napačna. Samo razum deluj! Mali gojenci imajo še tako malo razuma, da jih mora ta zahteva — ubiti! Povdarjati moramo da je vzgoja v olje prav tako imenitna, kakor izobrazba razuma. V človeku spe kali zla, ki se vzbude pri otroku že v zgodnji mladosti. Naloga vzgoje je, pomagati gojencu do tega, da v njem volja gospoduje nad čutnim teženjem, nad strastmi. Vsake prave vzgoje zahteva je: izobrazba duha; a to je le en del vzgojnega dela. To je dobro, da smo drugače vstvarjeni, da nam je dal Bog poleg razumnosti še druge duševne zmožnosti. Sicer bi nam navila vzgoja samo umstvena kolesca ali živce, kakor lajnar lajno, in kadar bi dozoreli do samostojnosti, ko vzgoja neha s svojim delom, bi bili trdi naši možgani kakor jeklo, in s kamnom v prsih bi nastopili svojo trdo pot kakor kolesce v stroju in bi klicali le razum, razum! Ali nam more dati nacijonalizem odgovor na vprašanje: Katera je edino prava vzgoja?

Že naturalisti zahtevajo harmonične in vsestranske vzgoje duha, volje, srca in telesa in mi smo rekli: dobro, a to še ni vse, dalje še, dalje! — kaj še, da bi se zadovoljili le z enostransko vzgojo razumna. kakor zahteva vzgojni zistem racijonalistov.

Tudi racionalizem nam torej na naše vprašanje ne more odgovoriti. Hvaležni smo mu le za natančno razmotrivanje o vzgoji ali izobrazbi duha.

In s povdarkom, da je ta vzgojna zahteva splošna, torej tudi naša; in s konštatiranjem, da pa vendar ni to naš glavni princip ali smoter vzgoje, preidemo k tretjemu vzgojnemu sestavu, k humanizmu. Humanistom je vzor čisto človečanstvo. Zahtevajo od vsacega posameznika, da se razvije v pravega, čistega človeka, splošno pa, da se človeška narava povzdigne do čiste človeške modrosti, do nekaterega vzor — človeka. V dosego tega rabijo vsa negativna in pozitivna vzgojna sredstva, le samo tistih ne, ki jih podaja razodenje božje, nadnaravna vera. Zagovorniki tega vzgojnega zistema so Herder, Pesselozsi, Diesterweg i. dr.

Tudi mi hočemo vzgojiti ljudi, človeško naravo povzdigniti do nekakega vzor — človeka. Pri tem pa rabimo tudi nadnaravna vzgojna sredstva, ki jih humanisti zametujejo, še Bog da jih imamo. Toda konštatirati moramo, da tudi samo čisto človečanstvo ne more biti smoter vzgoje, ampak le en del vzgojnega dela; zakaj mi nismo le zemljani, naš namen je kaj višji. Tudi pedagogični humanizem je enostranski in ga kot tacega krščanska pedagogika obsoja. Humanizem nam torej tudi ne more odgovoriti na naše vprašanje.

IV. Evdemonizem. Ta vzgojni zistem stavi vzgoji nalogo: iz otroka vzgojiti prav rabnega in spretnega človeka, da more najti v človeški družbi srečo sam in tudi drugim pripomoči k časni sreči. V ta namen skrbe evdemonisti za praktično vrlost in sposobnost; podajajo gojencu zlasti to, kar mu more pripomoči k zemeljski sreči; zato se zove ta vzgojni sestav tudi utilitarizem. Materialistični evdemonizem zastopajo zlasti Locke in takozvani človekoljubi (filantropi).

O, tudi mi hočemo z vzgojo ustanoviti gojencu srečo. A sreče dom ni le v praktični izurjenosti, temveč še posebno v poštenem življenju, ki more edino dati pravi notranji mir. Privesti gojenca samo do časne, zemske sreče, to je premalo za otroke tako bogatega Očeta, kakor je naš, h kateremu vsak dan kličemo: Oče naš, ki si v nebesih. Še dalje; še kaj več!

V. Fichtejev patriotizem. Ta vzgojni zistem zahteva strogo narodno vzgojo, po kateri naj postane gojenec predvsem vrl državljan. Svoj smoter hoče doseči z vzbujanjem domovinskega čuta.

Tudi mi hočemo vzgojevati prave domoljube, vžigati ljubezen v srcu gojencev do ožje in širje domovine; a to je le zopet en del našega vzgojnega delovanja; zdrava pamet pravi, da poglobitni namen vzgoje to vendar ne more biti. Enostranski patriotizem more privedi do barbarizma, ki ga vidimo pri starih Grkih in Rimljanih, katerim je bil drugorodec — barbar. Ne z verigami v roki, ampak z ljubeznijo v srcu gleda pravi patriot tudi tujca...

Tudi zadnja dva vzgojna zistema nam tedaj ne moreta odgovoriti na vprašanje: Katera je edino prava vzgoja?

Ako pregledamo, kar je slabega, in poudarjamo, kar je dobrega, dobimo iz kratkega pregleda naštetih vzgojnih zistemov sledeče:

Naturalisti zahtevajo, da mora biti vzgoja narurna. Dobro, podpišemo tudi z obema rokama. Racionalisti pritiskajo na izobrazbo duha. Tudi to podpišemo. Humanisti hočejo vzgojiti samo vzorne ljudi. Tudi mi to želimo?

Evdemonisti skušajo dovesti gojenca do časne sreče. Prav tako! Patrijot Fichte pa kliče: Vse za domovino! Vzgajamo vnete rodoljube! Dobro, tudi to podpišemo, zlasti mi Slovenci z obema rokama.

A vsak prej omenjenih pedagogov je obdelal le eno stran človeške vzgoje in poudarja to svojo stran kot smoter vse vzgoje, n. pr. Fichte patriotizem, Kant razumnost itd. Vsi naštetih vzgojni zistemi so torej enostranski, nepopolni. Vsled tega pa tudi noben zastopnik tega ali onega zistema ne more dati popolnega odgovora na naše stavljen vprašanje: Katera je edino prava vzgoja? Ako pa izberemo vsa prava načela teh vzgojstev ter jih sumiramo, dobimo vzgojo naravnega človeka — zemljana.

Drago nam je, kar so dobrega napisali vsi imenovani pedagogi o vzgoji; dragoceno, kar nam more podati antropologija o vzgoji človeka: po vseh teh naukih spoznavamo boljbolj naturo človekovo. A vse to znanje pravega pedagoga še ne more zadovoljiti: treba je predvsem, da mu je namen človekov popolnoma jasen; potem šele more vsej vzgoji pravec dati.

Že stari modrijani, kot: Pitagoras, Sokrat, Plato, Aristotel i. dr. so spoznali, da se človeško življenje ne konča s smrtjo, temveč da ima človek poleg časnega še večni namen, poleg časnega še večno življenje. Ali vsi pedagogi, ki smo jih naštetih, nam ne morejo dati odgovora o človekovem namenu, ki bi nas mogel zadovoljiti. Zato pa tudi nobeden teh pedagogov, počenši od Rousseana pa do Fichteja, nam ne more biti vzor. Če teh pedagogov nobeden ne, kdo pa je naš vzor?

Kristus naš Gospod in Zveličar.

Njegovi nauki so znani, za njegov vzgojni zistem vemo. Samo njegov nauk o edino pravem namenu človekovem more zadovoljiti človeški razum. Edino Kristusov vzgojni zistem je vsestranski in odgovarja na vse strani naravi in namenu človekovemu. Edino Kristusov vzgojni zistem se ozira na celega človeka, na harmonični in vsestranski razvoj duše in telesa, na naravno in nadnaravno življenje, na časnost in večnost, torej na celega človeka, kakor je uvrščen v organizem vsega stvarstva.

Je treba še sedaj vprašati, katera je prava vzgoja?

Evdemonisti! Krščanska vzgoja nam zagotavlja poleg zemske še nadzemske srečo. Naprej, naprej! — Patriot Fichte! Mi ljubimo svoj rod, predrage slovenske brate in sestre; mi ljubimo domačo sveto grudo, milo slovensko domovino, a mi imamo še drugo domovino, njene meje se ne dotikajo zemeljskih kraljestev; to je širša, najširša — večna domovina; tudi ta nam je draga in mila. Krščanska vzgoja nam izgotavlja domovinsko pravico za to drugo domovino. — Racionalisti, mi ne poznamo le izobrazbo razuma, mi vemo, da je tudi še kaj družega potrebno. Oni, kateremu so peli ob zibelki — ne: ob jaslicah — angelci nad betlehemskim hlevom: Slava Bogu na višavi in mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje — tisti nam je to povedal in mi mu verjamemo. Racionalisti naprej, do dobre volje, do krščanske vzgoje!

Ponavljam: Je treba zdaj še vprašati, katera je edino prava vzgoja?

Šolska postava zahteva versko - nravno vzgojo. V ljudskošolskih berilih je polno gradiva s katerim moremo vplivati na učence. Če druge učimo o Bogu, o veri, moramo biti najprej sami globoko verni. Če učimo male, naj se ravnajo po veri, moramo jim biti mi vzgled in živeti po veri, torej izpolnjevati svoje verske dolžnosti. Tako pridemo do praktičnega krščanstva.

Krščanski vzgojitelji smo. Glejmo predvsem, da ne bo ne pezdirlja, ne bruna v naših očeh. Če pa vidimo v očesu svojega bližnjega pezdir ali bruno — in če ne škoduje nikomur: zakaj bi ne bil dovolj velik krščanski plašč?

Ljubi tovariši in tovarišice! Mi ne moremo uvaževati praktičnih razmer, ki zdaj veljajo; mi moramo iti preko njih; za nas veljajo načela, ki jih ne moremo vtesniti v kakršnekoli politične barve. In če tudi vsi valovi butajo v naše ideje, v naše prepričanje; mi stojimo! In če ne moremo stati, pa se žrtvujemo za svoje nazore in vzore, samo — pasti nikdar! —

Stališče katehetske metode.

Na katehetskem shodu predaval prof. A. Kržič.

(Konec).

Treba je torej obojno pot po potrebi menjavati! Sv. Avguštín je za prvence odkazal induktivno pot; sv. Ciril Jeruzalemski pa za bolj poučene začrtal deduktivno.

Pri učni poti je umestno izpregovoriti tudi o stopinjah ali stopnjah na tej poti. One glasovite formalne stopinje so Monakovci zdaj tako; uredili, da štejejo tri velike in dve manjši. Poglavitne tri: podavanje, razlaga in uporaba — prav kakor nekdaž skolastika: *propositio*, *expositio* in *applicatio*. Tem trem se pridružita še postranski: *uvod* in pred uporabo združitev. Torej: I. uvod, II. podavanje, III. razlaga, IV. združitev, V. uporaba.

Jaz sem v svoji „Katehetiki“ združil razlago s podavanjem v eno stopnjo; ker za vso katehezo (učno enoto) more biti razlaga samo takrat samostojna ter povsem ločena od podavanja, ako se dajo vsa vprašanja izvajati iz enega nazorila (ene zgodbe); sicer zahteva jasni pregled, da se s podavanjem kar sproti točko za točko reši tudi že razlaga. Pri katehezi: „Kakšna mora biti naša vera?“ se pač lahko pové zgodba o veri sv. Petra zase kot „podavanje“ in potem posebej izvajanje kot „razlaga“; pri katehezi o molitvi (in vsaki drugi), kjer se razna vprašanja opirajo na razna pojasnila, pa je taka ločitev teh dveh stopinj neumestna. Monakovci si tako pomagajo, da v podavanje privzemajo glavno povest potem prestopijo na III. stopnjo ter izvajajo ob razlagi, kolikor morejo, iz te povesti; potlej pa še za ostale točke navajajo nova nazorila s potrebno razlago, in tako so z eno nogo na II. stopnji, z drugo pa na III.

Zato sem priporočal za vse slučaje štiri stopnje: I. uvod, II. podavanje, III. združitev in IV. uporabo.

III. O učni obliki le kaj malega, ker je o tem manj različnih misli in ker bistvene reči o tem že itak pove vsaka količkaj obširna katehetika. Poudarjam le vobče: Izpraševanja ne bodi preveč! Kakor bi vedno pripovedanje dolgočasilo otroke, enako ali pa še morda bolj bi se jim pristudilo neprestano izpraševanje, ki se vleče kakor morska kača skoz celo katehezo. Zgodovina kateheze iz boljših časov kaže, da v katehezi prevladuje akroamatična oblika. „Katehetska“ metoda kot zgolj izpraševalna ima svoje sumljivo ime iz najslabših časov, ko se je racijalizem utihotapljal tudi v verouk. Kako dolgočasne in suhoparne so kateheze iz tiste dobe!

Vprašanje kot učna oblika je na mestu v uvodu, pri izvajanju (razlagi) in ponavljanju; kjer pa je treba podajati novega znanja ali pa vplivati na čustvo in voljo, je umestno le pripovedovanje. Pa tudi tam, kjer je erotematiška oblika opravičena, je pametnejše, ako katehet že naprej ve, da otrok skoro gotovo ne bo znal prav odgovoriti, naj ga nikaar z dolgoveznim izpraševanjem ne lovi okrog oglov, marveč naj kar sam pove. S tem pa nočem pobijati hevristične oblike, marveč le nje zlorabo.

IV. Tudi na način učenja, kako naj se katehet obnaša v šoli, kako govori itd. se ne bom posebej oziral radi pičlega časa. Le samo to naj omenim, kar je že sv. Avguštin zelo nujno priporočal katehetom, namreč „hilaritas“ — z veselim obrazom naj prihaja katehet k otrokom, pa ga bodo tudi otroci veseli.

Neki g. dekan mi je nedavno pripovedoval s posebnim zadovoljstvom, kako ga je iznenadilo izredno veselje otrok, ko sta stopila z dotičnim župnikom-katehetom v šolo; kar zažarela je radost na licih učencev, ko so zagledali svojega ljubljenega kateheta!

Seveda, reči je lahko: Bodi vesel! Toda res vesel biti, to je kaj drugega. Že sv. Avguštin nam je naštel 6 sovražnikov, ki jih ima ta katehetska „hilaritas“. (Mi bi jih lahko našteli še več.) Trije so v katehetu samem: 1. njegova resnost, neka filozofska hladnost; 2. nezaupnost in bojazen, da ne bo prav izvršil naloge (v zadregi ne more biti vesel, se izgubi „hilaritas“); 3. naveličanost vedno istega opravila. 4. Četrti nasprotnik je katehumen (otrok) — počasen, nepazljiv, zaspan. Izvrsten dovtip je, kar pristavi tu sv. Avguštin: Slednjič tihi poslušalec odpre svoja usta, pa ne, da bi odobral nauk učiteljev, marveč — ker se mu zde ha! Petič ni katehet vesel, ker se mu zdi kateheza premalenkostno opravilo, češ, da je škoda časa. Šestič mu greni veselje britka izkušnja neuspehov in napak pri sebi in pri drugih. Vse te nasprotnike je treba energično pobijati s primernimi sredstvi ter pripraviti veselo srce in lice za katehetsko uro! Najboljše sredstvo v to svrhu je ljubezen do šolske mladine.¹⁾ Seveda vse v pravih mejah vedno: bodimo z otroci otroški, toda ne otročji! Resnobni kot namestniki Božji, milobni kot zastopniki najboljšega Pastirja nebeškega — Prijatelja otrok!

¹⁾ Cf. Fr. Eggersdorfer, Der hl. Augustinus als Pädagoge. Freiburg, 1907.

H koncu še par besedi o novi metodi v Monakovem. Ta ima — tako je priznal glavni zastopnik dr. Weber sam — pet bistvenih reči: 1. Stroga delitev vsake lekcije po stopnjah. Vendar dopuščajo tudi izjeme, n. pr. pri molitvah in pesmih, kadar se kurzorično razpravlja, in jaz bi še pristavil: ob ponavljanju in sploh, kadar bi bilo prisiljeno in se boljši uspeh doseže po krajši poti. — 2. Vsi občni pojmi se abstrahirajo iz posamičnih pojmov. N. pr. kakšna bodi naša vera. Vse štiri lastnosti se pokažejo prav živo pri sv. Petru. Otroci naj najprej vidijo in se čudijo: Tako je veroval sveti Peter! Potlej se šele generalizira: če tako verujemo kakor sv. Peter, je naša vera splošna, trdna itd. — 3. Že iz zgodbe same naj se razvidijo resnice tako jasno, da besedne razlage niti ni treba. S tem je pa le rečeno, da ni treba posebej še razlagati dotične resnice; težje besede pa se morajo seveda pojasniti ter že med razlago pripravljati katekizmovno besedilo, ob čitanju iz katekizma pa se prepričati, jeli učencem jasen pomen. — 4. Razum in srce naj se hkrati (paralelno) izobrazuje. Tekom vse kateheze se oziraj katehet tudi na srce in voljo, ne le samo ob koncu. Mislim, da je to samoobsebi umevno, da bo moder katehet rad porabil vsak moment, kjer more nepri-siljeno delovati na srce, vendar pa bode gotovo koristilo, ako to stori proti koncu še posebej, kakor to zahteva takozvana pareneza starih katehetov. Pri monakovski metodi ima to ta pomen, da zgodba že sama vpliva obilneje na srce kot navaden pouk. — 5. En nazor ni pomoček za vsako katehezo t. j. za vsa vprašanja iste učne enote! Ker je pa težko dobiti takih zgledov, naj bi vsaj ena zgodba bila vodilna, druga nazorila le v pomoček. To, se mi zdi, je še največja težkoča te metode. Zakaj to je popolnoma samovoljno, da se ravno za eno resnico, za en pojem, rabi obširna povest, za druge resnice se pa kakor neke vejice naknadno privla-čevajo nove povesti; take kateheze gotovo niso tako zaokrožene, kakor bi si jih želeli. Jaz bi bil za to, da naj se zazdaj še počaka ter, kakor sem že omenil tekem razprave, naj se na II. stopnji oboje združuje: poda-vanje in razlaga.

Naj končam. Ker nimamo absolutne metode, bi se pravzaprav ne bilo treba vezati na nobeno metodo. Vendar bi bilo jako nespametno, ako bi se pri tako imenitnem opravilu, kot je kateheza, ne hoteli ozirati na izkušnje in pridobitve modrih in spretnih katehetov preteklih in sedanjih časov. Tudi oni, ki je takorekoč rojen za učitelja in meni, da si lahko sam uravna najboljšo metodo, bodi prepričan, da več oči več vidi in da bi prav gotovo še uspešneje deloval, ko bi se poleg svoje nadarjenosti oziral še na pridobitve drugih. Krilata je bila beseda šolskega svetnika dr. Detela pri zborovanju „Slomškove zveze“, ki veljaj tudi katehetom: „Metoda je kakor ogenj in voda — ogenj in voda dobro služita, a slabo go-spodarita!“

Vobče nasvetujem: pridno zasledujmo v teoriji pridobitve izvrstnih katehetov preteklih časov in sedanje dobe; v praksi pa naj se vsakdo trudi, da bo jedrnata in plodovita njegova kateheza, naj se že poslužuje starejše

ali novejše metode! Pripravljajmo se za šolo enako skrbno kot za prižnico. Kaj storimo, če hočemo pripraviti dober cerkveni govor? Kaj ne, po dobrih avtorjih stikamo tako dolgo, da zadovoljno vzkliknemo: „Ta-le bo!“ Pa to nam še ne zadostuje; pridno zasledujemo še dalje drugih primernih podatkov za odbrano snov in sami pridno razmišljujemo — da se misli bolj zgosté. Ob tem pa se iskra ukreše in razsvetljuje čimdalje bolj našo glavo, pa ogreva tudi — srce. Govor se posreči! Delajmo tako tudi v katehezi. Pridno rabimo najboljše avtorje, pa tudi sami marljivo raziskujmo in pre-mišljajmo! — Odrasli verniki bi morali sami pre-mišljevat i verske resnice; ker je pa pre-mišljevanje težka reč, opravi to mesto njih in ž njimi cerkveni govornik. Prav tako bodi tudi vsaka kateheza neko prisrčno pre-mišljevanje z otroci. In kakor verniki zamišljeni z dobrimi sklepi gredo od lepe pridige domov, tako naj bi tudi otroci z najboljšimi sklepi odhajali od vsake katehetove ure!

Šola in jetika.

Na drugem mednarodnem shodu za šolsko higijeno v Londonu je dr. Kirchner iz Berolina o tem predmetu poročal sledeče:

Skoro do zadnjega časa se je domnevalo, da se jetika pojavi šele v poznejši starosti, v resnici pa je jetika ravno v otroški dobi bolj razširjena, kakor pa se je mislilo. V vseh civiliziranih deželah se je število na jetiki umrlih znižalo, tako n. pr. v pruski državi tekom zadnjih 25 let skoro za 33⁰/₀, vendar pa se še opazuje žalosten pojav, da to pojemanje ni v vseh starostnih dobah enako. Prav zelo pojema ta bolezen v višji starosti, medtem ko v otroški starosti ne le ne pojema, temveč se še zelo množi. Statistika je dokazala, da se takozvane otroške bolezni za ono starost, ko otrok obiskuje šolo ne morejo niti upoštevati, kajti največje število na osepnica h umrlih je izkazano med tretjim in četr tim letom, umrlih na oslovskem kašlju med prvim in drugim letom in umrlih na davici med petim in šestim letom. Prvo mesto pa zavzema jetika v starosti med desetim in petnajstim letom. Iz tega sledi, da bo treba proti tej bolezni v šolski dobi odločnejše nastopiti.

V prejšnjih časih so mislili, da otroci podedujejo jetiko po svojih starših; Robert Koch pa je dokazal, da to ni resnično. Le zelo redki so slučaj i, da se otrok že jetičen rodi. Jetika se ne podeduje, temveč le naleze. Že l. 1899. — pravi dr. Kirchner — mi je bilo mogoče dokazati, da je jetika rodbinska bolezen. Bolan družinski član jo zanese na starše, brate, sestre ali otroke. Prav lahko se opazuje, kako cele družine izumirajo na jetiki. Ako je v kaki hiši na jetiki bolna oseba, se bacili tudi v stanovanju naselijo. In če se potem v isto stanovanje naseli druga družina, tedaj ne traja dolgo, da drug za drugim obole na jetiki ter zapadejo isti usodi kakor prejšnji stanovavci. Ako se hočemo uspešno boriti proti jetiki, moramo imeti vedno pred očmi, da je izvor jetike bolni človek, in da moramo tega

storiti neškodljivega za njegovo okolico. To načelo velja pa tudi za šolo. Doslej se je učence premalo preiskovalo, kljub temu, da izmed vseh nalezljivih bolezni, na katerih umira mladina, zahteva jetika pri deklicah 60⁰/₀ in pri dečkih 40⁰/₀. Res je, da se je težko boriti proti jetiki, ker se pojavlja v najrazličnejših oblikah. Ledvična, kostna in sklepna jetika niso nalezljive in torej manj nevarne kakor plučna jetika. In to je treba kakor hitro mogoče spoznati.

Če se pa hočemo uspešno boriti proti jetiki v šoli, pa nimamo opraviti samo z učenci temveč tudi z učitelji. Žal, da moramo pribiti, da je mnogo mladih učiteljev in učiteljic jetičnih. Za učno upravo je zelo težko to žalostno resnico upoštevati. Umevno je, da se je doslej prizanašalo tem nesrečnežem in se jih ni, kar bi bilo edino dosledno, odstranilo od poučevanja. Toda ta doslednost je, ako tudi za posameznika strašna, vendar potrebna. Saj je tudi bolnemu učitelju v korist. Učiteljski stan je zelo naporen. Mogoče pa je, da se ob potrebni postrežbi toliko opomore, da se lahko brez škode za svoje zdravje poprime kakega drugega poklica, v katerem ni tako nevaren za svojo okolico kakor pa v šoli.

Podlaga vsemu boju proti jetiki pa morabiti dolžnost naznanitve, ki je v nekaterih državah že vpeljana. Ako se za bolnike ne ve, se tudi ne more ničesar ukreniti. Zato je pa pruska naučna uprava pred nedavnim časom izdala ukaz, da se morajo vsi jetično sumljivi učenci in učitelji preiskati. Pri komur se zaslede sušični bacili, tega se mora takoj iz šole odstraniti. Tako radikalno se ni še nikjer postopalo; toda od tega pričakujemo mnogo uspehov.

Nadalje je potrebna snaga v šoli, kajti posebno radi se bacili naselijo v prahu. Šole naj se vsak dan snažijo, tla pa naj se z oljem namažejo. Vsake počitnice naj se uporabijo za natančno snaženje vsega šolskega poslopja. Na Nemškem so ustanovili tudi veliko število državnih laboratorijev. Vsaka lekarna ima posodice za sumljive izmečke, ki se v teh laboratorijih v teku 24 ur brezplačno preiščejo. Glavna stvar je, da se jetika hitro spozna, kajti potem je tudi večinoma hitro ozdravljenje mogoče. Treba je pa tudi v vseh deželah preskrbeti sredstev za napravo zdravilišč za jetične. V šoli naj se poučuje v postanku in bistvu jetike. Na Pruskem se to vrši že v gorenjih razredih višjih učilišč. Preskrbeti je treba šolske kopeli in redno zdravniško preiskovanje vseh šolskih otrok. Na Pruskem preiskujejo šolske otroke okrožni zdravniki; toda to preiskovanje je nezadostno, ker obišče okrožni zdravnik vsako šolo vsakih pet let. Zato je nujno potrebno, da se ustanova šolskih zdravnikov izpopolni. Kakor skrbi vojaška oblast za zdravje vojakov, tako mora šolska oblast skrbeti za zdravje otrok.

Slovstvo in glasba.

Za pravdo in srce. Tragedija v petih dejanjih. Ljubljana 1907. Založila „Katoliška knjižnica“ v Ljubljani. Ker se bo uprizorila drama meseca novembra t. l. v gledališču, oddaja založništvo na željo pesnikovo izvode, ki se naroče in plačajo pred koncem novembra t. l., po skrajno nizki ceni 2 kroni 50 vinarjev za elegantno vezan izvod. — S prvim decembrom pa stopi prava cena K 3.50 v veljavo. Anton

Medved, čegar poezije so našle toliko priznanja, gotovo tudi s tem delom ne pade v očeh razsodnega občinstva. Cena za njegove „Poezije“ znaša K 3.80 za broširan in K 5.— za elegantno vezan izvod.

Ljudska knjižnica. Peti snopič. Zadnja kmečka vojska. Zgodovinska povest iz leta 1573. Velja broširana 1 K 60 h, vezana 2 K 60 h.

Šolske vesti.

Učiteljske izpremembe. (Kranjsko.) Za provizorično učiteljico v Gorenji Krki je imenovana gdč. Friderika Hafner, za provizoričnega učitelja v Gribljah je imenovan g. Franc Kalan, učitelj na Bledu, za suplentko v Trsteniku je imenovana gdč. Ivana Logar, za suplenta na Jesenicah je imenovan gosp. Jožef Zicherl, za provizoričnega učitelja v Poljanah je imenovan g. Josip Rom, za provizorično učiteljico v Koritnici je imenovana gdč. Katarina Vilhar, za provizoričnega učitelja v Dobropoljah je imenovan g. Pavel Ločnik, za provizorično učiteljico v Prečni je imenovana gdč. Angela Zurec, za provizoričnega učitelja v Spodnji Šiški je imenovan izprašani učiteljski kandidat g. Josip Wagner, za provizoričnega učitelja v Dobropoljah je imenovan tamošnji suplent g. Valentin Ivanuš, za provizorično učiteljico v Št. Jurju je imenovana izprašana učiteljska kandidatinja gdč. Katarina Miglič. Namesto obojelega učitelja g. Julija Flisa je imenovana za suplentko v Škofji Loki gdč. Ivana Valenčič. Namesto obojele učiteljice gdč. Julije Jaklič je imenovana za suplentko v Besnici gdč. Karolina Zupančič. Absolvirani učiteljski kandidat g. Josip Rosický je imenovan za provizoričnega učitelja v Kočevju, dosedanji

pomožni učitelj v Kočevju, g. Robert Herbe, je premeščen v Staro Loko, g. Alojzij Kolenc, suplent v Zagorju je imenovan za provizoričnega učitelja istotam, gdč. Kornelija Koncilija, suplentinja v Semiču je imenovana za provizorično učiteljico v Suhorju. Namesto obojele učiteljice gdč. Franje Vernetove pride kot suplentinja v Kamnik izprašana učiteljska kandidatinja gdč. Angela Kenda. Provizorični učitelj-voditelj v Branskem Kalu g. Ivan Bajde je premeščen v Dobovec, suplentinja v Dobovcu gdč. Gabrijela Dermelj pa je premeščena v Bransko Kal. — (Štajersko.) Za nadučitelja v Hajdini je imenovan g. Josip Vezjak, učitelj pri Sv. Urbanu. Za učitelja na deško okoliško šolo v Ptujju je imenovan g. Vinko Šerona, učitelj pri Sv. Barbari v Holozah. Suplentinja gdč. Pavla Jaklič je postala stalna učiteljica pri Sv. Marku niže Ptujja.

Razpisane učiteljske službe. Na dvorazrednici v Izlakah je provizorično popolniti učiteljsko službo. Prošnje do 15. novembra 1907 na c. kr. okr. šolski svet v Litiji. — Na enorazrednici pri Sv. Trojici je definitivno popolniti učno mesto. Prošnje do 28. novembra 1907 na c. kr. okr. šolski svet v Logatcu. — Na štirirazrednici na Jesenicah je stalno,

oziroma začasno popolniti učno mesto. Prošnje do 30. novembra 1907 na c. kr. okr. šolski svet v Radovljici. — Na dvo-razrednici v Vačah je razpisano učno mesto v stalno, ozir. začasno nameščenje. Prošnje do 15. novembra 1907 na c. kr. okr. šol. svet v Litiji. — Na mestni nemški deklški osemrazrednici v Ljubljani je stalno popolniti mesto učiteljice. Prošnje do 5. decembra 1907 na c. kr. mestni šolski svet v Ljubljani — Na osemrazrednici v Polšniku je razpisano učno in voditeljsko mesto v začasno nameščenje. Prošnje do 17. novembra 1907 na c. kr. okr. šolski svet v Litiji.

Izpraševalna komisija za ljudske in meščanske šole v Ljubljani. Za funkcijsko dobo od začetka šolskega leta 1907/8 do konca šolskega leta 1909/10 so imenovani v izpraševalno komisijo gg.: za ravnatelja: dež. šolski nadzornik Fran Levec, za namestnike: ravnatelj moškega učiteljišča Anton Črnivec, profesor na moškem učiteljišču Fran Orožen in profesor na II. drž. gimnaziji Ivan Macher; za člane: profesorji moškega učiteljišča Anton Funtek, Martin Sinkovič, dr. Valentin Kušar, Fran Suher in Rudolf Peerz, profesorji ženskega učiteljišča dr. Fran Ilešič, Josip Verbič in dr. Ivan Orel, učitelj godbe na moškem učiteljišču Anton Dekleva, telovadni učitelj Josip Gorečan, vadniška učiteljica Anton Maier in Ivan Janežič ter provizorični vadniški učitelj Viktor Jaklič. Francoščino izprašuje realčni profesor Friderik Juvančič, geometrijsko risanje realčni profesor Fran Keller, ženska ročna dela vadniška učiteljica Pavla pl. Renzenberg. Katoliški krščanski nauk izprašujejo: Kanonik dr. Andrej Karlin ter profesorja dr. Ivan Svetina in Anton Kržič, protestantski verouk pa Otmar Hegemann, protestantski pastor v Ljubljani.

Najstarejši okrajni šolski nadzornik v Avstriji je g. Ivan Thuma v Postojni. Izvršuje nadzorniški posel že 32 let z najvzornejšo pridnostjo, vsled česar je bil odlikovan z zlatim zaslužnim križcem.

Izplačevanje učiteljskih plač. Kranjski deželni šolski svet je sporazumno z deželnim odborom sklenil, da se bodo plače učiteljstva, ki se izplačujejo mesečno vnaprej, izplačevale odslej že zadnji dan prejšnjega meseca, če je na 1. dan meseca nedelja. Izvzet je samo 1. januar; pred tem dnevom ni mogoče dobiti plače.

Umrli je v Gorici nadučitelj v pok., gosp. Ivan Širca.

Slomškova zveza. Preč. gosp. Ivan Lavrenčič, dekan v Kamniku, je pristopil kot ustanovni član k društvu „Slomškova zveza“ in daroval v ta namen 50 kron. Živel!

Priznanje je izrekel dež. šolski svet kranjski Jakobu Vodebu in Vilibaldu Zupančiču za njuno mnogoletno uspešno delovanje kot članov izpraševalne komisije za obče ljudske in meščanske šole v Ljubljani.

Trgovski tečaj za deklice. C. kr. namestništvo v Trstu je podelilo šolskim sestram pri Sv. Jakobu v Trstu dovoljenje, da otvorijo trgovski tečaj za deklice, ki bo trajal 9 mesecev.

Osebne vesti. Minister za nauk in bogočastje je premaknil vadniškega učitelja in c. kr. okr. šol. nadzornika za Trst in okolico, gosp. Ivana Nekermana v IX. činovni razred. — Imenovan je komisar obrtnega nadzorstva, gosp. Oton Grien za učitelja teoretično-praktičnih kurzov na celovski drž. rokodelski šoli. — Profesor na I. državni gimnaziji v Ljubljani, gospod Alfons Pavlin, je dobil naslov šolskega svetnika. — Usposobljenostni izpit za srednje šole je napravil kandidat-profesor gospod Pavel

Grošelj. — Za ravnatelja kmetijske šole na Grmu je deželni odbor imenoval gospod Viljema Rohrmanna, doslej pristava na istem zavodu.

Disciplinarni razredi na dunajskih ljudskih šolah. Po § 82 (zadnji odstavek) šolskega in učnega reda se smejo urediti disciplinarni razredi. Za te je merodajen kar se tiče discipline z oblastvenim odobrilom izdani ustav. Dunajski okr. šolski svet je sklenil v principu take razrede osnovati, ako bo treba. Obrnil se je do osmih krajnih šol. svetov, ki bi mu naj naznanili število otrok, ki bi prišli v poštev. Kakor je poročalo osmero krajnih šolskih svetov ne bi se izplačalo v teh osmih okrajih disciplinarne raz-

rede osnovati. Kaj bo v ostalih okrajih? Menda bodo zunanji okraji bolj v poštev prišli.

Ali ima učitelj pravico do stanarine, ako je naturalno stanovanje, oziroma njega morebitna najemščina manj vredna, nego postavna stanarina? S tem vprašanjem se je bavilo 3. t. m. upravno sodišče. Nek učitelj je tožil deželni odbor, ki mu je odrekel stanarino v znesku 160 K, češ da ima itak naturalno stanovanje v šoli. Upravno sodišče pa je razsodilo, da ima učitelj pravico do postavne stanarine. Ta odpade samo tedaj, ako vživa dotičnik brezplačno naturalno stanovanje, čegar vrednost soglašaja s stanarino.

Drobtine.

Goriško društvo krščanskih učiteljev. Ker nismo prejeli napovedanega poročila, objavljamo po „Gorici“: Društvo krščansko mislečega učiteljstva je imelo v četrtek, 7. novembra, dopoldne svoj občni zbor. Zborovanje je otvoril predsednik prip. odbora g. Abram. Po pozdravu, ki ga izroča zborovalcem, opiše delovanje prip. odbora, ki konca z današnjim dnem svojo nalogo. Nato prečita pismo prevzvišenega kneza in nadškofa, v katerem bodri blagi vladika krščansko misleče učiteljstvo k nevstrašenemu delovanju, pošiljajoč mu svoj pastirski blagoslov. Kot začasni upravitelj blagajniških in tajniških poslov naznani, da šteje društvo dosedaj dva ustanovnika, 84 rednih članov in tri podpornike. Po končanem govoru pozove člane, naj si izvolijo odbor. Na predlog g. Likarja se prekine zborovanje, da se zborovalci pogovore glede volitve odbora. Učiteljstvo je želelo, da bi bil sestavljen odbor iz 5 učiteljev,

2 učiteljic in 2 duhovnikov. Č. g. Švara je bil mnenja, da zadostuje, ako se izvoli v odbor enega duhovnika, ker bi se utegnilo sicer liberalno časopisje nad tem spodtikati. Gosp. Likar predlaga, naj se izvolita 2 duhovnika, ker bo v odboru itak 5 učiteljev in 2 učiteljici, torej število, ki kaže, da je društvo učiteljsko. Namen društva je, združiti duhovščino in učitelje k skupnemu delovanju. Ker je pa to tudi stanovska organizacija, naj imajo sicer učitelji večino v odboru, a naj bo zastopana tudi duhovščina po 2 odbornikih. Na časopisje drugih političnih strank se ni treba ozirati. Vsak treznomisleči človek bo pač uvidel, da je društveno vodstvo v učiteljskih rokah. Če se bodo pa našli ljudje, ki bodo verjeli liberalnemu časopisju, da je 2 več kot 7, bodo ti pokazali, da so brez vsakega samostojnega mišljenja ter verujejo, kar jim kdo obesi na nos. Nato predlaga g. Abram sledeči odbor: predsednik: g. Anton R u s t j a,

nadučitelj; podpredsednik: L. Abram, voditelj v „Šolskem Dómu“. Odborniki: gg.: L. Likar, nadučitelj, Avgust Poberaj, nadučitelj, Anton Vodopivec, nadučitelj, Ernesta Blažica, učiteljica, Ciril Vuga, stolni vikar, Franc Franke, vikar. Namestnikom: Anton Benigar, nadučit. v pok., Eliza Makuc, učiteljica in Jožef Abram, kurat. Novoizvoljeni predsednik se zahvali vsem zborovalcem za izkazano mu čast in zaupanje. Prizna, da ga sicer čaka mnogo težavnega dela, da se pa tega ne boji, ker ve, da ima okolu sebe izbran odbor, s čegar pomočjo bo lahko stopal po poti k cilju, ki si ga je stavilo naše društvo. Prišel je čas, ki zahteva ločitev duhov. Dva tabora stá, v katera stopi lahko človek. Odločiti se mora, ali naj bije boj za Kristusa ali proti Njemu. Zanj smo se mi odločili, zanj gremo v boj, z Njim bomo zmagali v znamenju križa. Lepo zborovanje je bilo na to zaključeno.

Extra status za učitelje, ki službujejo 40 let. Zadnji „Učit. Tovariš“ goni starejše učitelje v imenu kolegijalnosti (!) v penzijo. Zahteva je tako nekolegijalna in trdosrčna, da vzbuja v čitatelju dotičnega članka nevoljo in zopernost ob toliki kolegijalni surovosti. Tej reči se lahko opomore na drug način, da bo vstreženo starejšim učiteljem in nam, ki čakamo na avancement. „Slovenska zveza“ je na občnem zboru sklenila prositi deželni odbor, da izloči one starejše gg. kolege iz statusa in ustvari zanje extra status. Prošnja na deželni odbor je že poslana pred dobrim mesecem, tovariši okrog „Tovariša“ naj pri tisnejo na svoje prijatelje v deželnem odboru, pa se bo pripomoglo v tej stvari.

Šole na Balkanu. Na Romunskem pride na 82 km² in na 2800 prebivalcev ena ljudska šola, v Srbiji na 41 km² in na 1230 prebivalcev, v Črni gori na 70 km² in na 1900 prebivalcev, na Bolgarskem na 27 km² in na 1102 prebivalca, na Grškem na 19 km² in na 690 prebivalcev, v Bosni in Hercegovini na 145 km² in na 4289 prebivalcev.

Dvestoletnico obstanka je slavil meseca oktobra t. l. uršulinski samostan v Varaždinu.

Slovenska šola v Aleksandriji. V Aleksandriji so ustanovili tamošnji Slovenci in Hrvati šolo za slovensko in hrvaško deco. Avstrijski konzulat pa je delal ustanovitvi tega zavoda velike težave. Prošlo sredo pa se je mudila posebna slovensko-hrvaška deputacija pri ministru za vnanje stvari, kateri je obljubil podporo tej šoli. Na ta način je torej šola zagotovljena.

Slovanski učiteljski shod v Pragi l. 1908. O priliki jubilejne razstave v Pragi bode tudi shod slovanskega učiteljstva v Avstriji. Na dnevnem redu bodo razprave: 1. Narodna odgoja pri slovanskih narodih. 2. Zveza slovanskega učiteljstva in nje kulturne naloge.

Češko šolstvo na Dunaju. Društvo „Komensky“ vzdržuje že 25 let privatno češko ljudsko šolo na Dunaju, katero obiskuje nad tisoč otrok. Že četrstoletja se bore Čehi, da bi tej svoji šoli priborili pravico javnosti.

Zanimiva razstava knjig in knjigotrštva se bo otvorila prihodnje dni v Parizu. Kazala se bode zlasti tehnična stran pri tiskanju, vezanju in razprodaji knjig.

„Slovenski Učitelj“ izhaja enkrat na mesec (15.). Cena mu je na leto 4 K, na pol leta 2 K. Rakovec. — Rokopisi, naročnina in reklamacije naj se pošiljajo: Uredništvu „Slovenskega Učitelja“ v Ljubljani. Tiska Katoliška Tiskarna.
